

Таким чином, категорії «правда» і «воля» є не просто літературними метафорами, а дієвими правовими концептами, що визначають поведінку українського соціуму. Історична живучість української нації пояснюється вірністю цим принципам, навіть за відсутності власної держави. Правова система сучасної України повинна еволюціонувати від формального позитивізму до природно-правової моделі, де людина, її права та моральні очікування є мірилом діяльності влади. Усвідомлення своєї аксіологічної унікальності та водночас спорідненості з європейською правовою традицією є ключем до перемоги у війні смислів та побудови успішної правової держави.

Список використаних джерел

1. Головка О. М. Історіософія права Памфіла Юркевича. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2022. Випуск 33. С. 6–15.
2. Костицький М. В. Філософські та наукознавчі проблеми юриспруденції. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2013. № 1–2. С. 3–10.

ЙОРЖ Юлія Вікторівна,
викладач соціально-гуманітарних
дисциплін Криворізького фахового
коледжу торгівлі та готельно-
ресторанного бізнесу

М'ЯКА СИЛА КУЛЬТУРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У СВІТІ

У сучасній системі міжнародних відносин дедалі більшого значення набувають нематеріальні чинники впливу, серед яких особливе місце посідає культура. На тлі глобалізаційних процесів, інформаційної відкритості та посилення міжкультурної взаємодії саме культурний потенціал держави визначає її здатність формувати позитивний міжнародний імідж та досягати зовнішньополітичних цілей [3, с. 30–33]. У цьому контексті актуалізується поняття м'якої сили (soft power), запропоноване американським політологом Джозефом Наєм, яке означає здатність впливати на поведінку інших акторів міжнародних відносин через привабливість культури, цінностей і ідей, а не через примус або тиск [2, с. 11–15].

Для України м'яка сила культури набула особливого значення після 2022 року, коли питання національної ідентичності, культурної самобутності та міжнародного визнання стали ключовими в умовах повномасштабної війни. Українська культура перетворилася не лише на засіб внутрішньої консолідації суспільства, а й на ефективний інструмент зовнішньої комунікації, що

дозволяє світові глибше зрозуміти український історичний досвід, цінності та прагнення [10, с. 9–12].

Метою дослідження є аналіз м'якої сили культури як інструменту утвердження української ідентичності у світовому просторі в умовах сучасних викликів.

Завданнями дослідження є:

- розкрити теоретичні засади поняття м'якої сили культури;
- охарактеризувати роль культури у формуванні національної ідентичності;
- проаналізувати основні прояви м'якої сили української культури після 2022 року;
- визначити значення культурної дипломатії у міжнародному позиціонуванні України.

Методологічну основу роботи становлять загальнонаукові методи аналізу й синтезу, порівняльний метод, культурологічний та міждисциплінарний підходи, що дозволяють комплексно розглянути досліджувану проблему [5, с. 37–39].

Українська культура виступає важливим носієм історичної пам'яті та колективного досвіду народу. Як зазначають дослідники націоналізму та культурної пам'яті, ідентичність формується не лише через політичні інститути, а передусім через спільні культурні коди, мову, символи та традиції [4, с. 6–7]. В умовах тривалого колоніального тиску українська культура виконувала функцію збереження національної самобутності, передаючи ідентичнісні смисли з покоління в покоління [1, с. 54–58].

Сучасний етап розвитку української культури характеризується активним переосмисленням спадщини та її інтеграцією в нові форми. Особливо показовою є роль молодого покоління у цьому процесі. Одним із яскравих прикладів є інтерпретація віршів українських поетів у сучасній музичній творчості. Поетичні тексти, покладені на актуальні музичні жанри, виходять за межі академічного простору та стають частиною масової культури [6, с. 1–3]. Це сприяє популяризації української мови та літератури, а також формуванню емоційного зв'язку з культурною спадщиною [9, с. 415–418].

Подібні процеси спостерігаються й у відродженні народних та повстанських пісень, які в сучасних аранжуваннях набувають нового звучання й знову стають популярними серед молоді. Наукові дослідження підтверджують, що музика є одним із найефективніших засобів трансляції культурної пам'яті, оскільки поєднує раціональний і емоційний рівні сприйняття. Саме тому музична культура відіграє ключову роль у формуванні національної свідомості та поширенні культурних смислів у міжнародному середовищі [5, с. 40–42].

Після 2022 року українська музика стала важливим інструментом культурної дипломатії. Концерти, участь у міжнародних фестивалях, благодійні тури українських виконавців сприяли зростанню зацікавлення українською культурою за кордоном. У такий спосіб формується позитивне

емоційне сприйняття України міжнародною аудиторією, що відповідає основним принципам м'якої сили [2, с. 18–20].

Важливим елементом культурної м'якої сили є кінематограф. Українські художні та документальні фільми, представлені на провідних міжнародних кінофестивалях, розкривають український досвід через особисті історії, що сприяє формуванню емпатії та глибшого розуміння соціальних і політичних процесів в Україні [10, с. 14–16]. Кіно як синтетичне мистецтво поєднує візуальний, наративний та емоційний компоненти, що робить його ефективним каналом міжнародної культурної комунікації.

Прояви м'якої сили культури спостерігаються також у сфері повсякденних практик. Традиційний український одяг, зокрема елементи вишиванки, дедалі частіше використовується у повсякденному стилі, виконуючи не лише естетичну, а й ідентифікаційну функцію [6, с. 2–3]. Аналогічні процеси відбуваються в дизайні інтер'єрів та міського простору, де етнічні мотиви й національна символіка формують впізнавану візуальну мову сучасної України. Такі практики можна розглядати як форму символічної комунікації, що сприяє закріпленню ідентичності на рівні повсякденного життя.

Окремої уваги заслуговує культурна дипломатія як системна діяльність державних інституцій та громадянського суспільства. Міжнародні мистецькі виставки, переклади української літератури іноземними мовами, участь українських митців у культурних резиденціях і форумах сприяють довготривалому формуванню позитивного образу України у світі [10, с. 17–19]. На відміну від політичних або військових інструментів, культурний вплив має накопичувальний характер і забезпечує стійку довіру до держави.

Отже, результати дослідження свідчать, що м'яка сила культури є ефективним і стратегічно важливим інструментом утвердження української ідентичності у світовому просторі. Поєднання історичної пам'яті, сучасних форм творчості та активної культурної дипломатії сприяє інтеграції України в глобальний культурний простір і формуванню її позитивного міжнародного іміджу.

Список використаних джерел

1. Верменич Я. В. Україна: історичний простір ідентичності / відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2025. 667 с.
2. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : PublicAffairs, 2004. 191 p.
3. Nye J. S. The Future of Power. New York : PublicAffairs, 2011. 320 p.
4. Anderson B. Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. Revised edition. London : Verso, 2006. 240 p.
5. Assmann J. Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 398 p.

6. Hobsbawm E., Ranger T. The Invention of Tradition. Cambridge : Cambridge University Press, 1983. 320 p.
7. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації. Київ : Генеза, 2000. 360 с.
8. Плохій С. Брама Європи: історія України від скіфських воєн до незалежності. Київ : Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 496 с.
9. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с.
10. Melissen J. The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. London : Palgrave Macmillan, 2005. 221 p.

КАЛАШЛІНСЬКА

Марина Вікторівна,

докторант кафедри політології
та державного управління Донецького
національного університету
імені Василя Стуса,
кандидат політичних наук

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В УМОВАХ «ПЕРФОРОВАНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ»

Сьогодні українська держава вимушено функціонує в умовах тривалого зовнішнього та внутрішнього тиску, що безпосередньо впливає не лише на її інституційну ефективність, але й на способи формування, відтворення та переосмислення української національної ідентичності. В умовах гібридного конфлікту ідентичність дедалі частіше формується не виключно «згори вниз», як це передбачалося класичними модернізаційними моделями націєтворення [1; 2], але й «знизу вгору» через локальні практики солідарності, самоорганізації та символічного спротиву, що виникають у відповідь на загрозу державному та суспільному існуванню.

У цій ситуації класичне уявлення про суверенітет як цілісну, замкнену та повністю контрольовану державою категорію [3] виявляється недостатнім для пояснення реальних процесів, що відбуваються на різних рівнях суспільного життя. Для аналітичного осмислення цієї ситуації продуктивною є концепція «перфорованого суверенітету» (Perforated Sovereignty), запропонована Іво Духачеком [4]. Хоча ця концепція не є новою, в умовах сучасних гібридних конфліктів вона набуває нового аналітичного звучання. У класичному формулюванні Духачека перфорований суверенітет описує стан, за якого державна влада перестає бути виключною монополією центрального рівня, а субнаціональні актори отримують можливість самостійно діяти за межами державних кордонів, зокрема у сфері парадипломатії та міжнародної